

"Bông s cùng v i bông lài, Tui quy t b h t, kh i ai c n nh n. M u đ n [1]

B n tôi nguyên là "công nhân h p tác lao đ ng" đi t đ t B c, hi n c ng t i Dresden. Nhân có l n tôi đ n đó tham d bu i h p m t th ng niên c a Trung tâm Văn bút L u vong (Exil P.E.N., Zentrum der Schriftstellerinnen und Schriftsteller im Exil deutschsprachiger Länder), tôi ghé thăm cô.

H tu n tháng năm, mùa hoa đ quyên s p tàn, hoa m u đ n đang đ khoe s c. M t l n đi d o chung, tôi ch cô m t b i cây r c r hoa đ trong v n ng i l , t m t c:

- C. xem, b i hoa m u đ n kia đ p quá!

B n tôi chau mày:

- Hoa này mà là hoa m u đ n à?

- Ch là hoa gì?

- M u đ n n ngoài em khác, hoa tí t o, đ m t ng chùm kia.

Tôi ng c nhiên và th c m c quá đ i, th m h i: "M u đ n quái qu gì mà tí t o, l i còn đ m t ng chùm? Không th y m u đ n c a... ng i ta toác hoác nh cái chén ăn c m th kia sao?" Sau đó chúng tôi "trao đ i ý ki n" qua l i, xem chút c i nhau mà cu i cùng v n không "nh t trí" v m t m u s chung cho cái g i là "hoa m u đ n".

Sau đó v nhà, ng m l i, tôi ch nh nghĩ: "Hay là x B c ng i ta g i bông trang là hoa m u đ n?" Chui vào tin m ng tìm tòi, th y nh r ng:

M u đ n h ng ph n [2]

Trang cam (Nam) / Mũ u đ n cam (B c) [3]

Làm sao tôi quên được những bông trang trong vườn nhà ngoi i n m c nh con sông đ c l phủ sa, bùn non nhão nhót lúc n c rông, n i làng Ph c H u, đ t Vĩnh Long thu xa xa a y. M t cây mít c th che tàn m mát c nh l i đi lót g ch tàu. Nhi u b i trang đ m bông m m m m m. Trang là lo i cây ki ng dân gi d b n qu n, th ng đ c ng i mi n Nam tr ng trong v n nhà, v a đ làm c nh v a đ d ng bông cúng Ph t. S c bông trang đa đ ng: t tr ng s a, vàng l u hu nh, vàng kim, cam ngh , h ng ph n, đ l u, đ n tím ph t; cánh hoa m m m m m, ng s c l óng l ánh nh ng m s ng mai.

C nh v n và ngoi nhà ngoi i đã đ c tôi v n k l i trong truy n ng n "M a ph n" [4]:
"... Cũng có th đó là ánh sáng to ra t m y chân đèn c y hình chim h c trên trang th , t kh i h ng tr m m c c a l đ ng, t chi c bình c m bông trang màu g ch cua, t l i kinh ti ng m v a tr m tr m lê thê v a trong tr o nh n ho t, nh âm đ i c a mũi tên s t lao vào t m chi ng đ ng ..."

Liên quan t i bông trang, nam n ph ng Nam có câu hò đ i nh sau:

N g i ý:
"Hò ... (ch) ... B i t anh thích m m cá tr n,
Nên em ch u khó... .
Hò ... (ch) ... Nên em ch u khó b thêm đ t xoài."

Nam đ i:
"Hò ... (ch) ... Ch bông trang tr c c a, ai s a bông trang vàng?"

Ngày th i chuy n v n... .
Hò ... (ch) ... Ngày th i chuy n v n, nên t i l i m m àng th y em."

Tôi còn s u t m đ c hai câu ca dao có cách đ ng ng m c m l ùng, g n g n ni m ch p nh n s ph n, đ u tôi không th u hi u n ý:

"Gió đ a, gió đ y bông trang.
Bông búp v n àng, bông n v anh."

Cũng trong tin m ng, tôi đ c đ c m t giai tho i v T Hy Thái h u và hoa m u đ n nh sau:
"Trong cung Di Hòa Viên, Trung Qu c có v n hoa m u đ n. M u đ n là 'qu c hoa' c a ng i Trung Qu c vì nó t ng tr ng cho quy n quý, và là loài hoa mà T Hi Thái H u yêu quý nh t. N i đây, đã t ng x y ra m t câu chuy n vô cùng l ãng m n ki u T Hi Thái H u – Ti u Lan. Sáng hôm y, T Hi Thái H u, sau khi t m xong, ch khoác m t t m áo m ng manh r i đi đ o đ n v n hoa m u đ n. Theo sau n àng là chàng thái giám Lý Liên Anh, ng i ngh sĩ tài hoa mà n àng yêu nh t trên đ i. Gi a v n m u đ n r n ràng h ng s c, ch t m t làn gió th i qua làm bay đi t m áo khoác mong manh trên ng i Thái H u. Chàng thái giám gi t mình nh t l y t m áo, cúi đ u d ng tr ch nh n. T Hi Ti u Lan c t gi ng:

Vài từ khác biệt Bắc-Nam về hoa quả

Tác Giả: Ngô Nguyên Dũng
Thứ Hai, 25 Tháng 7 Năm 2011 11:37

- Nhà ngäi đã nhìn thấy gì trong vườn hoa mà u đän đang lo ngäy?

Lý Liên Anh, không mất phút chän chä suy nghĩ, đã tâu:

- Thäa Thái Häu, thän väa nhìn thấy một đóa mà u đän màu đen đäp nhät trong vườn mà u đän đäy häng säc sáng nay." [5]

Nhäng, cho täi bây giờ, tôi vän chäa rõ tiếng Bắc gọi mà u đän, loài hoa väng gì đät Trung hoa, là hoa gì?

Suy tä lan man, tôi läi thäc mäc, không biết täi sao, đäng đäng qua bao thäkä Nam tän, cä gì ngôn ngữ läi đäi thay nhäu lúc rät räo đän nhä väy? Tä hoa nhài hoá thành bông läi, thôi thì cä cho räng vì... ngäng mà ra. Nhäng tä hoa mà u đän thành bông trắng, hoa cä đäi trä thành bông sä, đäng nhä häi... bäkäc. Ngôn ngữ cùng mất chäng täc không đäng rät mät bän chät, biän đäng thành hai con đäng sät song hành theo nhau täi vô tän. Nhäng khác biệt này, hän không phải täi ngäng hay kä huý kä hoét gì, mà có lä phát xuät tä hai nguän ngôn ngữ khác nhau. Có phải chăng?

Đäu xuät xät đäu đä näa, nhài cùng đäi, läi väi säc väy mà chung säng cän kä. Ca dao miän Nam có hai câu sau đây biäu đäng cá tính đàn ông, "xä lý" gän bằng cä sä län läi:

"Bông sä cùng väi bông läi,

Tui quyät bä hät, khäi ai cän nhän."

Ngän gän vä hoa, vän vät bàn qua quä. Một vài tên gọi Bắc-Nam cho cùng một loài trái cây đã bät tôi đôi phen lúng túng.

Vào... thäkä träc, vän nhà äu thäc cäa tôi ä phä Tân Đänh có träng hai cây män đä, mät chua mät ngọt. Cây män ngọt, còn đäc gọi là män häng đào hay män da ngäi, phóng túng đäm trái quanh năm suốt tháng. Cây män chua cän kiäm, chä ra hoa kät trái vào mùa näng. Tôi "kät" cây män chua hän, vì cho trái ngäm näc män män, giòn säc, chäm muäi ät, ngon rän mäi häi. Trong bài viết này, tôi không có ý bàn vä häng vä các loài trái cây, mà chä muän vän vät đôi đäu vä phäng ngữ. Ngäi ä Viät miän Nam kêu thä cây trái trong änh đäi đäy

Trái män (Nam) / Quả roi (Bäc) [6]

Là män, còn dân đät Bắc gọi là roi. Tä này, ä trong Nam, khi trä con nghe ngäi län gän gì ngä häi: "Muän ăn roi không thì nói?", là rúm ngäi, läc đäu nguäy nguäy.

Tiếng Bắc, cây män, quả män là loài thäc vät chä thích häp phong thä cao nguyên Đà lät, mà ngäi Nam kêu là táo. Còn táo, theo tiếng Bắc läi là loài quả hình thù nhä thä này... này:

Trái bäm (Nam) / Quả táo (Bäc) [7]

Vài t khác bi t B c-Nam v hoa qu

Tác Giả: Ngô Nguyễn Dũng
Thứ Hai, 25 Tháng 7 Năm 2011 11:37
